

1. FELMÉRŐ

1. Szüret

Olvasd el az alábbi szövegrészletet, és oldd meg a feladatokat!

A szeptember végétől novemberig tartó időszak legfontosabb gazdasági s egyben társadalmi eseménye a szüret. A parasztgazdaságokban, a szőlőkben végzett más társadalmi munkákkal szemben ez társas cselekmény volt, ezért is kapcsolódott hozzá a nap végén ünneplés, táncos multság. Még ma is olyan eseménynek számít, amelyen rokonok, barátok, családtagok összejönnek, és a közös munka mellett szórakoznak.

A szüret korábban az úgynevezett csíziós (vagy jeles) napokhoz kötődött. Egyes vidékeken a 18–19. században határozott időpontot adott meg rá a városi vagy községi tanács, illetve a hegyközségi elöljáróság. Az időpont meghatározása azért volt fontos, mert a földesúri járandóságot, a bordézmát így egyszerre tudták beszedni. A különböző szőlőtermő vidékeken ezek az időpontok változtak, figyelembe véve az időjárási viszonyokat és a különböző szőlőfajták érési idejét. Az Alföldön a szüretkezdő nap általában Mihály napja, szeptember 29. volt. A Dunántúl nagyobb részén Terézia napján (október 15.), Erdélyben Gál-napkor (október 16.), Borsod megyében Lukács napján (október 18.), Kőszeg vidékén Orsolya-napkor (október 21.), Tokaj-Hegyalján pedig Simon napjáig (október 28.) kezdték meg a szüretet.

A szüret általában zajkeltéssel indult, pisztolydurrogatással vagy riogatással. Ezt követően indulhatott a munka. A szedők (lányok, asszonyok) görbe késsel, kacorral (szőlőmetsző kés) vagy metszőollóval vágta le a fürt nyelét. Gyűjtőedénybe tették a fürtöket. Ez vidékenként változott. Lehetett vödör, kézi puttony, sajtár, szedőkosár stb. Amikor az edény megtelt, a szedő kiáltott a puttonyosnak, aki a hátára vette a régen fa-, ma már inkább alumíniumedényt, puttonyt, begyűjtötte a szőlőt, s vitte a présházhoz. Préselés előtt összezúzták a szemeket, régen taposva, manapság darálóval. Ezután kezdődhetett a borkészítés.

a) Adj címet a szövegrészletnek!

2	
---	--

b) Keresd meg, az alábbi meghatározásokra milyen kifejezéseket használt a szöveg írója!

jeles napok: _____

földesúri járandóság: _____

a szüret első napja: _____

szőlőmetsző kés: _____

az edény, amelybe a szőlőt gyűjtötték: _____

10	
----	--

c) Kösd össze a település nevét a szüretkezdő nappal és a megfelelő dátummal!

Dátum	Település	Névnep
október 15.	Alföld	Orsolya
október 18.	Erdély	Lukács
október 16.	Dunántúl	Mihály
október 28.	Borsod megye	Simon
szeptember 29.	Kőszeg vidéke	Terézia
október 21.	Tokaj-Hegyalja	Gál

12	
----	--

d) Jelöld a szöveg alapján, hogy igazak vagy hamisak az alábbi megállapítások!

Állítások	Igaz	Hamis
A szüret gazdasági és társadalmi esemény is.		
A szüretet mindenütt szeptember 29-én, Mihály-napon kezdték el.		
A szüret mindig az első szőlőfürt levágásával kezdődött.		
A leszedett szőlőfürtöket sajtárba, puttonyba, vödörbe vagy kosárba tették.		

4	
---	--

2. Teljes hasonulás

Írd ki a szövegből azokat a szavakat, amelyekben írásban jelölt teljes hasonulás szerepel!

7	
---	--

3. Szóegyenletek

Keress egy-egy példát az alábbi szóegyenletekre a szöveg első két mondatában!

tő+képző: _____

tő+képző+jel: _____

tő+jel+rag: _____

tő+rag: _____

8	
---	--

4. Keresd a párját!

Írd a szólások mellé egy szóval a jelentésüket! Keresd meg mindegyiknek a rokon értelmű párját!

a) jobb lábbal kelt ki az ágyból: _____

b) lóg az orra: _____

c) de jó volna a nyelve a szőlőbe kereplőnek: _____

d) hallgat, mint hal a vízben: _____

1) álmában is beszél: _____

2) virágos kedve van: _____

3) csendes, mint a sík mező: _____

4) bal lábbal kelt föl: _____

8	
---	--

5. Andrea vagy Andi?

Húzd alá a névpárok közül azt, amelyik előrébb van egy betűrendes névsorban!

Andrea — Andi

Ákoska — Áki

Beácska — Beáta

Bali — Bazsi

Cili — Cecília

Csaba — Csabika

Éci — Éva

Matus — Mátéka

Gabus — Gabi

Ödi — Ödön

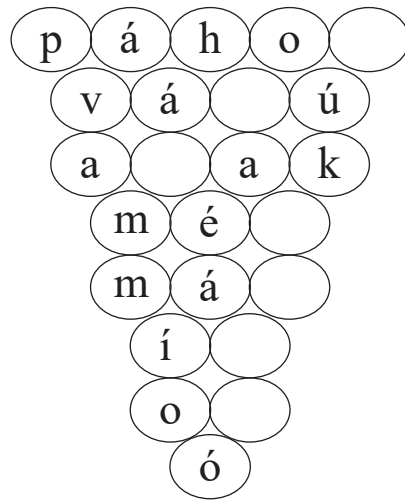
Julika — Julcsi

Robi — Róbert

12	
----	--

6. J vagy ly?

Pótold a szőlőfürtben levő szavakban a megfelelő betűt!

7	
---	--

Elérhető összes pont:

70	
----	--